

PODRUČNA PRIVREDNA KOMORA BANJA LUKA

PRILOG BROJ 2 – IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2020. GODINU

ПРИВРЕДНА КОМОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ПОДРУЧНА ПРИВРЕДНА
КОМОРА БАЊА ЛУКА

ПОДРУЧНА ПРИВРЕДНА КОМОРА БАЊА ЛУКА
Ул. Ђуре Даничића 1/II • 78000 Бања Лука
Тел: + 387 51 215 998 • Факс: +387 51 215 510
info@bl.komorars.ba • www.bl.komorars.ba • www.business-rs.ba

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ПОДРУЧНЕ ПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ БАЊА ЛУКА
ЗА 2020. ГОДИНУ**

Бања Лука, децембар 2020.

УВОД	4
ЦИЉ 1: СТВАРАЊЕ ПОВОЉНИЈЕГ АМБИЈЕНТА ЗА ПРИВРЕЂИВАЊЕ.....	5
1.1. ЗАСТУПАЊЕ ИНТЕРЕСА ПРИВРЕДЕ ПРЕД ОРГАНИМА ВЛАСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, БИХ И ЛОКАЛНИХ ОРГАНА УПРАВЕ.....	5
1.2. ПАРТНЕРСТВО СА ОРГАНИМА ЛОКАЛНЕ УПРАВЕ	20
1.3. ПРИВРЕДНИ РЕГИСТАР И ИЗРАДА ИНФОРМАЦИЈА О ПРИВРЕДНИМ КРЕТАЊИМА.....	21
1.4. ЈАВНА ОВЛАШЋЕЊА	22
ЦИЉ 2: ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПРИВРЕДЕ	22
2.1. СТРУЧНО ОБРАЗОВАЊЕ	23
2.2 ПОДРШКА ПРИ СТАНДАРДИЗАЦИЈИ ПОСЛОВАЊА	24
2.3. ПРОГРАМИ ПОМОЋИ ЕУ И ДРУГИ ПРОГРАМИ - ПРОВОЂЕЊЕ ОДОБРЕНИХ ПРОЈЕКАТА	24
ЦИЉ 3: ПРОМОЦИЈА ПРИВРЕДЕ У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ	28
3.1. ОРГАНИЗОВАЊЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ ЧЛАНИЦА КОМОРЕ НА САЈМОВИМА	28
3.2. ПОСЛОВНО ПОВЕЗИВАЊЕ - ПРИВРЕДНЕ МИСИЈЕ	28
3.3. „НАШЕ ЈЕ БОЉЕ“	29
3.4. ИЗЛОЖБЕНО-ПРОДАЈНИ САЛОН У ЛИНЦУ.....	30
ЦИЉ 4: КВАЛИТЕТНИЈЕ ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ И ЧЛНОВА КОМОРЕ	30
ЦИЉ 5: УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСЛОВАЊА И ПОВЕЋАЊЕ ЕФИКАСНОСТИ ДЈЕЛОВАЊА КОМОРЕ	31
5.1. ОДРЖАВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА КВАЛИТЕТОМ.....	32
5.2. РАЗВОЈ УСЛУГА, ПЛАН ИНВЕСТИЦИЈА, ЕДУКАЦИЈЕ И ЗАПОШЉАВАЊА.....	32
5.3. УПРАВНО-ПРАВНИ, АДМИНИСТРАТИВНИ И ФИНАНСИЈСКИ ПОСЛОВИ	32
5.4. ДУ ПРИВРЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	33

УВОД

Активности Подручне привредне коморе Бања Лука (у даљем тексту: Комора) током 2020. су планиране Програмом рада за 2020. Већина активности је прилагођена посебним условима привредног живота који су изазвани пандемијом вируса корона, почевши од марта 2020. године.

Комора је дио јединственог коморског система Српске, а пословање у 2020. години је започела са 5.646 чланова што је за 28 привредних друштава више у односу на претходну годину.

Полазећи од показатеља привредних кретања у 2019, те усвојеног Програма економских реформи Републике Српске (у даљем тексту: ПЕР РС) за период 2020-2021, Комора је програмирала своје дјеловање ка унапређењу пословног амбијента. Ипак, заступање интереса привреде се у 2020. години у највећој мјери односило на креирање мјера у правцу смањења штетних последица по пословање које су иззвали пандемија и мјере заштите становништва од заразе. У фокусу су биле акције подршке привреди за задржавање пословног процеса, запослености и спољнотрговинског промета. Нажалост, активности подизања конкурентности привреде, које су основа дјеловања Коморе, су у овој години пале у други план, али нису изостале у потпуности.

Посматрајући првих 11 мјесеци 2020. године, пад индустријске производње је забиљежен у свим подручјима дјелатности. Индустријска производња је мања за 7,7%, у односу на обим у истом периоду 2019. Запосленост у индустрији је мања за 1,3%. Показатељи спољнотрговинске размјене Српске имају негативан тренд. Обим размјене у референтном периоду је опао за 7,6%. Остварен је извоз вриједан 3,1 милијарду КМ, што је за 7,8% мање него у првих 11 мјесеци претходне године, док је увоз смањен за 7,5% и износио је 4,1 милијарду КМ. Покрivenost увозом је 75,9%, а дефицит робне размјене је смањен за 6,6% у односу на дефицит у истом периоду 2019. године. Пореска управа је наплатила 2,24 милијарде КМ јавних прихода, што је мање за 2% у односу на наплату у истом периоду 2019. Годишња инфлација била је -1,7% док је просјечна плата послије опрезивања у новембру 2020. била 969 КМ, тј. 7,4% реално виша него у новембру 2019.

У најтежој послијератној години за привреду Српске, Комора је акценат ставила на сталну комуникацију са привредницима (телефоном, електронском поштом и дигиталним каналима), анализу пословања по гранама привреде кроз анкетирања, анализу статистичких података и консултације са привредницима, те на припрему приједлога мјера за ублажавање последица пандемије на пословање и анализу њихове примјене.

У јесен 2020. започет је изборни процес у Коморском систему, а његово окончање у првом кварталу 2021. ће донијети нове сазиве органа и тијела Коморе.

Извештај је конципиран у складу са системом управљања квалитетом ИСО 9001, обрађује тематику коју су разматрали органи управљања, садржи преглед активности савјета и одбора, пројекте, а према циљевима Коморе. Програмски циљеви дјеловања у 2020. били су:

1. СТВАРАЊЕ ПОВОЉНИЈЕГ АМБИЈЕНТА ЗА ПРИВРЕЂИВАЊЕ
2. ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПРИВРЕДЕ
3. ПРОМОЦИЈА ПРИВРЕДЕ У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ
4. КВАЛИТЕТНИЈЕ ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ И ЧЛНОВА КОМОРЕ
5. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСЛОВАЊА КОМОРЕ

ЦИЉ 1: СТВАРАЊЕ ПОВОЉНИЈЕГ АМБИЈЕНТА ЗА ПРИВРЕДИВАЊЕ

Подручна привредна комора Бања Лука, као дио јединственог коморског система, има примарни циљ и улогу да утиче на стварање привредног амбијента који ће имати развојну компоненту, у смислу побољшања основних економских параметара: повећања обима производње, запослености, извоза и привлачење страних инвестиција, смањење јавне потрошње и ефикаснији рад јавних предузећа.

1.1. ЗАСТУПАЊЕ ИНТЕРЕСА ПРИВРЕДЕ ПРЕД ОРГАНИМА ВЛАСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, БИХ И ЛОКАЛНИХ ОРГАНА УПРАВЕ

Подручна привредна комора Бања Лука на стварање привредног амбијента утиче дјелујући у сарадњи и преко Привредне коморе Републике Српске (у даљем тексту: ПК РС) и непосредно према Влади Републике Српске, а према јединицама локалне управе и њиховим институцијама када су у питању развојни процеси на нивоу локалних јединица подручја на којем Комора дјелује¹. Овај циљ се реализује предлагањем и праћењем реализације и ефеката мјера ПЕР РС за период 2020-2022, усвојених секторских стратегија, анализом законских и подзаконских аката и предлагањем оних рјешења која ће у већој мјери допринијети унапређењу привредног амбијента.

Више него икад, у години која је протекла у ванредној ситуацији, истакли су се проблеми у привреди чије је рјешавање Комора стављала у први план и претходних година, као што су јачање конкурентности привреде Српске са фокусом на увођењу модерних технологија, стављање јавних предузећа у функцију развоја привреде и друштва и реформа и модернизација јавне управе.

Фокус дјеловања Коморе током 2020. је био на заговарању за што бржу и ефикаснију примјену мјера које ће ублажити негативне последице пандемије на пословање². Осим тога, кроз Приједлог за ПЕР РС 2021-2023, Комора је указала да су неопходне системске промјене у нашој привреди чији ће резултат бити не само лакши и бржи опоравак од кризе изазване пандемијом, него и креирање услова за бржи развој привреде Српске и бољу реакцију на сличне кризе убудуће. С тим у вези, примарни захтјев је смањење збирне стопе доприноса за најмање два одсто, кроз измјену Закона о доприносима и примјена измијењеног Закона од 1. јануара 2021. Други приједлог се односио на издавање у Буџету Српске грант средстава за подстицај унапређењу технолошке опремљености привреде кроз суфинансирање 30 до 40 одсто инвестиција у привредним друштвима. Познат је захтјев Коморског система из претходног периода да се за ову намјену из Буџета РС издвоји 100 милиона КМ на годишњем нивоу. Осим тога, предложено је и формирање сталне радне групе за анализу Регистра пореских и непореских давања. Комора је захтијевала и да се наставе активности на Регистру подстицаја на свим нивоима, како би се омогућила анализа ефеката додијељених средстава. Потребно је убрзати започете реформске процесе у области образовања ради ефикаснијег одговора на захтјеве тржишта рада. Кључно је обезбиједити стицање квалитетних и практичних знања и вјештина код ученика и студената, у складу са брзим технолошким промјенама и дигитализацијом пословања. Комора је предложила и да се уведе обавеза годишњег извјештавања о реализацији ПЕР РС.

У 2020. години обављене су припреме за нови вид сарадње између Коморе и Пореске управе РС у виду пилот пројекта кроз који ће бити организовани онлајн билатерални сусрети привредника и

1 Градови Бања Лука, Пријedor и Грађашка и општине Нови Град, Костајница, Козарска Дубица, Оштра Лука, Крупа на Уни, Рибник, Дринић, Мркоњић Град, Шипово, Језеро, Купрес, Источни Дрвар, Кнежево, Котор Варош, Челинац, Прњавор, Србац и Лакташи.

2 Преглед приједлога мјера за ублажавање ефеката пандемије на привреду РС је дат у дијелу 1.1.2. овог извјештаја

инспектора. Уколико се овај вид сарадње и заговарања интереса привреде покаже успјешним, у наредном периоду ће Комора овај пројекат проширити и на друге нивое управе и у друге регије.

Комора је пружила подршку организацији и одржавању Јахорина економског форума 2020 чија је тема требало да буде „Конкурентност као основ одрживог развоја“. Нажалост, након успјешно обављених припрема, Пети Јахорина економски форум 2020, који организује Удружење економиста Републике Српске SWOT, а под покровитељством предсједника Републике Српске, је отказан због пандемије.

Како би наставили тамо где су стали и што безболније превазишли кризу изазвану пандемијом, новчану и стручну помоћ су, кроз програм „Микро значи више“, добила 53 мала предузетника у Српској, који је покренула компанија Проинтер ИТСС уз техничку подршку Коморе. Заједничка стручна комисија коју су, уз Проинтер и Привредну комору, чинили и представници Министарства привреде и предузетништва, одлучила је да новчану помоћ добије 48, а стручну помоћ у виду ИТ рјешења пет микро предузећа. Због изузетно великог интересовања и бројних пријава за програм, одлучено је да по пет хиљада марака добију четири предузећа, девет је добило по три, а остали по двије хиљаде марака. Укупан фонд за новчану помоћ је износио 117 хиљада марака, док је 10 хиљада марака уложено за стручну помоћ, односно ИТ рјешења. Комора је у овом пројекту у потпуности дизајнирала програм, провела јавни позив, прикупљање пријава и организовала процес оцјене пријава и промоције резултата.³

1.1.1. Рад органа и тијела Коморе

Скупштина Коморе

Скупштина Коморе разматра најзначајнија питања која се тичу пословања привреде и утврђује ставове за рад органа и тијела Коморе: управног одбора, предсједника Коморе и гранских савјета и одбора Коморе.

Програмом рада Скупштине планирано је одржавање једне сједнице, али су одржане двије. Одржавање прве сједнице је због пандемије пролонгирано, те се Скупштина Коморе састала 16.6. На сједници су усвојени Извјештај о раду Коморе за 2019. годину, Програм рада Коморе за 2020., Финансијски извјештај за 2019. и Финансијски план за 2020. годину. Због пандемије, друга сједница Скупштине је, према вољи већине чланова Скупштине, одржана писменим путем. Скупштина је усвојила Одлуку о расписивању избора, критеријумима и начину избора чланова Скупштине Коморе и именовала Изборну комисију за провођење избора.

Управни одбор Коморе

У 2020. години одржане су четири сједнице Управног одбора, уместо планираних шест због ограниченог окупљања одређеног мјерама заштите од ширења заразе.

На првој сједници 20.2, разматрана су привредна кретања у Српској за 2019. годину, Приједлог Извјештаја о раду Коморе за 2019. годину, Приједлог Финансијског извјештаја за 2019, Приједлог Програма рада Коморе за 2020. годину и Приједлог Финансијског плана за 2020.

³ www.mikroznacivise.com

На другој сједници 2.6, чланови управног одбора су разматрали привредна кретања за прва три мјесеца 2020. године, а упознати су са активностима Коморе за вријеме пандемије, као и о мјерама Владе Српске за подршку привреди.

Трећа сједница одржана је 6.10. На сједници су разматарана Привредна кретања за период јануар – август 2020. и приједлози ПК РС за ПЕР РС 2021-2023.

На четвртој сједници 12.11, управни одбор је разматрао Привредна кретања за првих девет мјесеци 2020. и упознат је са Одлуком о расписивању избора, критеријумима и начину избора чланова Скупштине Коморе, те је донесена Одлука о именовању Комисије за усклађивање и регистрацију редова вожње подручних аутобуских линија за регистрациони период 2021/2022.

Надзорни одбор Коморе

Током године одржане су три сједнице надзорног одбора.

На првој сједници 18.2, разматрана су Привредна кретања у Српској за 2019. годину, Приједлог Извјештаја о раду Коморе за 2019, Приједлог Финансијског извјештаја за 2019, Приједлог Програма рада за 2020. и Приједлог Финансијског плана за 2020. годину.

Друга сједница одржана је 14.7. када су разматране Анализа пословања Коморе са посебним освртом на финансијско пословање за прву половину 2020. године и Привредна кретања за период јануар – април. Надзорни одбор је упознат са активностима Коморе за вријеме пандемије, као и о мјерама Владе Српске за ублажавање ефеката пандемије на привреду Српске.

На трећој сједници, 6.10, разматран је Приједлог ПК РС за ПЕР РС за период 2021-2023. и Привредна кретања у Српској за период јануар – август 2020.

Савјети и одбори

Највећи дио сједница Савјета као и других састанака планираних Програмом рада за 2020. годину није одржан због ограничења у вези са окупљањима у просторијама Коморе. У пролеће, под претпоставком да је ријеч о краткорочном одгађању сједница, Стручна служба је интензивирала свакодневну телефонску комуникацију са члановима гранских савјета и одбора. Ови разговори су били основни извор података за анализу ефеката пандемије на привредни живот у Српској и за припрему приједлога мјера за умањење тих ефеката.

Током љета је привреда покушавала да намири заостатке који су се десили затварањем у марта, априлу и мају 2020. године, а активности Коморе су усмерене на анализу ефеката проведених мјера и припрему приједлога за дугорочна дјеловања у циљу опоравка привреде.

Ипак, јесењи период је донио погоршање епидемијске ситуације и нису створени услови за одржавање сједница у просторијама Коморе. Истовремено, број активности које су организоване онлајн се вишеструко умножио, те се осјетио и одређен степен засићења код дијела привредника који имају капацитет за овај вид комуникације. Нажалост, највећи дио наших чланова није спреман или обучен да учествује на догађајима који се организују уз помоћ апликација као што су Зум, Циско Вебекс, Ем-ес тимс и слични.

Савјет за прерадивачку индустрију у 2020. години није одржао редовне сједнице. Осим интензивне телефонске комуникација са члановима савјета у вези са условима пословања у доба

пандемије, Стручна служба Коморе организовала је или учествовала у другим активностима у сектору прерађивачке индустрије, као што су:

- Прикупљање релевантних података кроз упитник ради анализе трендова у прерађивачкој индустрији у циљу креирање приједлога мјера усмјерених према надлежним институцијама.
- Ажурирање Привредног регистра по фазама (I-IV),
- Достава приједлога предузећа за Избор за најуспјешнија привредна друштва у 2019. години
- Учешће у анализи последица пандемије корона вируса на пословање у РС коју је Комора у сарадњи са Међународном финансијском корпорацијом урадила у априлу и мају 2020., те поново у октобру.
- Информисање о привредним кретањима у Српској и подручју Коморе на мјесечном нивоу.
- Присуство и анимирање привредника на семинарима и пословним форумима:
  - семинар „Стратегија, креирање и одржавање конкурентних предности”, „Обука за интерног провјеривача система управљања квалитетом и животном средином (према ИСО 9001:2015 и ИСО 14001:2015)”, презентација документа „Стратешке иницијативе за одрживост домаће производње и јачање економије БиХ”.
- Савјетодавна помоћ предузећима око увођења стандарда и надзорних и ресертификационих провјера система ИСО 9001: Механичке конструкције д.о.о. К. Варош, Изворпласт д.о.о. Бања Лука, Монтмонтажа д.о.о. Бања Лука и Дастим д.о.о. Бања Лука.

Планиране активности Савјета се великом дијелом реализују у сарадњи са удружењима ПК РС из области прерађивачке индустрије (изузев прехранбене), научним и образовним институцијама.

У току 2020. нису одржане планиране сједнице *Савјета за пољопривреду и прехранбену индустрију*. Осим заједничке проблематике коју овај сектор дијели са остатком привреде, Савјет за пољопривреду и прехранбену индустрију је 2020. годину посветио и съедећим активностима:

- Чланови Савјета и други привредни субјекти су редовно контактирани ради прикупљања информација о проблемима у пословању у вези са епидемијом.
- Учешће и анимирање привредника за учешће у промотивним и едукативним дogaђajima у организацији Коморског система и/или партнерских организација: Сједница Групације „Узгој стоке, производња и прерада меса – месна индустрија”, 1. јуна 2020. у организацији ПКРС, студијска посјета „Еколошка пољопривреда у Словенији” од 25-29. фебруара, Презентација шведске компаније Екселенс (*Exellence*) и услови за сарадњу, у организацији пројекта ФАРМА II Свјетске банке, 22. јануара; презентација документа „Стратешким иницијативама за одрживост домаће производње и јачање економије БиХ” у организацији Би-би-ај (*Bosna Bank International*), 17. јула; интернет презентација „Разговор о цјеловитим житарицама – искуства из Данске”, у овиру пројекта „Европска акција о партнерству за цјеловите житарице” који траје три године, у организацији Министарства вањске трговине и економских односа БиХ, 24. септембра; радионица „Маркетинг у пољопривреди” у организацији пројекта ФАРМА II, 25. марта; конференција „Информационо-комуникационе технологије у пољопривреди” у организацији Пољопривредног факултета у Бањалуци, 23. јануара 2020.

Почетком пословне године измијењен је нацрт приједлога пројекта „Подршка тржишно оријентисаним произвођачима прехранбених производа – ПППП“ који је припремљен за подршку програма ФАРМА II тако да је ФАРМА II подржала припрему каталога малих произвођача хране у

Српској и промотивне догађаје за повезивање са ХоРеКа сектором. Савјет је контактирао и прикупио информације за 50 малих производиоца хране из Српске (махом нечланица Коморе) са потенцијалом за раст и развој који би били уврштени у електронски каталог. Приједлог листе за израду онлајн каталога производиоца хране је усвојен али је финансијска подршка пројекта ФАРМА II изостала. Техничка решења за објаву каталога која су била доступна Комори су много мање атрактивна и корисна у поређењу са новоизрађеним порталом Плодови села⁴ те пројекат објаве каталога није дао резултат. Осим тога, финансијска подршка пројекта ФАРМА II је требало да покрије и трошкове штампања поменутог каталога и промотивних догађаја за повезивање са ХоРеКа сектором, али су представници пројекта по избијању епидемије и то обећање повукли.

У 2020. години је почела са радом Краишак кућа. У мају је интензивирана сарадња са представницима Центра за развој пољопривреде и села Бања Лука и договорени су облици сарадње Савјета и Краишке куће. Један од првих догађаја на којима је ова сарадња и материјализована је организација манифестације „Дани домаћих производа – Бања Лука 2020. године“ од 15. октобра до 6. новембра.

Групација Удружења „Узгој, улов и промет рибе“ ПК РС се састала са предсједником Коморе, Гораном Рачићем, ради разговора о актуелним ограничењима у производњи, стању производње у вријеме епидемије и ефектима мјера Владе Српске у правцу очувања запослености, те о потребним акцијама у наредном периоду ради задржавања нивоа запослености и производње.

Програмске активности које реализује Савјет за грађевинарство, индустрију грађевинског материјала, комуналне и послужне дјелатности у 2020. години, концептиране су у складу са планом рада Коморе, приједлозима и потребама чланица. Према Програму рада за 2020. годину планиране су двије сједнице Савјета које због пандемије нису одржане, а тако су изостале и дискусије о реализацији закључака са шесте сједнице из новембра 2019. који се тичу рада Инжењерске коморе Српске, сједнице са Савезом градова и општина у циљу рјешавања бројних питања која се тичу комуналних дјелатности и друга значајна питања.

Током 2020. интензивирана је комуникација са члановима који су се обраћали са захтјевима за рјешавање проблема за вријеме пандемије. Само један од низа резултата постигнутих овим приступом је и дозвољавање рада трговинама које се баве продајом и дистрибуцијом грађевинске опреме и грађевинског материјала након захтјева који је Комора доставила Градској управи Бања Лука.

Савјет је учествовао у провођењу двије анализе последица пандемије на пословање у Републици Српској за први квартал 2020. те за други и трећи квартал 2020. Успјешна анализа је била последица сталне комуникације са чланицама и њихове спремности да одговоре на упитнике који су им дистрибуирани.

Правни и институционални оквир, као предуслов развоја грађевинарства је полазна тачка у низу осталих дјеловања. Са члановима Удружења посредника у промету непокретности организован је састанак на којем је разматран текст Нацрта закона о посредовању у промету непокретности где су учесници дали одређене примједбе и приједлоге за изменјену поменутог акта које су упућене Народној скупштини РС. Закон је усвојен у другој половини године.

⁴ <https://plodovisela.com/>

Секретар Савјета је редован учесник сједница Извршног одбора Удружења за заштиту животне средине ПК РС и о закључцима сједница као и о законској регулативи из ове области редовно информише чланство.

Комора са своје стране посебну пажњу усмјерава на обуку запослених и представника чланова Коморе, организујући семинаре и предавања са актуелним темама. Тако смо током ове године учествовали на: конференцији „Успостављање иновативног еко система фокусираног на унапређење инвестиција и јачање конкурентности МСП”, у хотелу Кортјард у Бањалуци; семинару „Стратегија, креирање и одржавање конкурентних предности” у организацији низоземске консултантске куће Компанис конектед (*Companies Connected*); семинару „Обука за интерног провјеривача система управљања квалитетом и животном средином према ИСО 9001 и ИСО 14001”; презентацији документа "Стратешким иницијативама за одрживост домаће производње и јачање економије БиХ" у организацији Би-би-ај (*Bosna Bank International*); више једнодневних онлајн едукација на тему "Представљање дигиталних рјешења за онлајн пословање у МСП", у оквиру пројекта „*ShareIT Platform* – Платформа за размјену релевантног интернет искуства, информација, знања и usluga“ који проводи ПК РС уз подршку ЦЕИ; и вебинар „Концепт увођења БИМ методе у БиХ“, у оквиру пројекта "Подршка имплементацији БИМ-а у БиХ".

Наставак успјешне сарадње са локалним заједницама, и то првенствено сарадње са Одјељењем за просторно уређење Града Бања Лука кроз учешће на стручним расправама о Преднацрту регулационог плана „Центар-Запад 2“ (стара локација Универзитетско-клиничког центра Бања Лука), Преднацрту измене дијела регулационог плана привредног комплекса „Медено поље“ где је представљен план изградње хотела у власништву „Екватор“ д.о.о. Бања Лука и у јавним расправама о Нацрту регулационог плана за дио подручја насеља Дервиши и Новаковићи-Вујновићи, те давање стручног мишљења Коморе на Нацрт измене дијела регулационог плана привредног комплекса „Медено поље“.

На захтјев јавних установа средњих школа у подручју, Савјет учествује у формирању приједлога плана уписа ученика у први разред средњег образовања за школску 2021/2022. годину, и инсистира на унапређењу образовања занимања која су неопходна реалном сектору, а на основу резултата анкетирања привредних друштава проведеног почетком године.

У јулу, у сарадњи са Балдини студио интернешнел д.о.о. из Новог Сада и Архитектонско-грађевинско-геодезијским факултетом из Бањалуке, у Комори је организовано стручно предавање под називом „Нови језик пројектовања“ о најмодернијим БИМ (*Building information modeling/management*) софтверским рјешењима за архитекте, грађевинце и конструкторе. БИМ је нови приступ пројектовању, статичкој анализи, временској и трошковној калкулацији и управљању грађевином током цијelog њеног животног вијека.

У току 2020. године *Савјет за трговину* није одржао сједнице него је рад Савјета прилагођен мјерама против ширења заразе. Секретар Савјета је комуникацију са члановима Савјета обављао телефонски, а предмет дјеловања су били већином проблеми у пословању за вријеме пандемије. Због измијењеног начина рада, изостала је планирана ревизија чланства у Савјету и предлагање нових чланова који би замијенили мање активне чланове. Ова активност је пролонгирана за 2021. годину, у којој се редовно бирају нови органи Коморе.

Савјет је активно учествовао у предлагању мјера за начине рада маркета током закључавања због пандемије. Влада је у марта донијела и уредбу којом су цијене основних животних намирница у маркетима враћене на ниво од 5. марта, односно прије проглашења ванредног стања, чиме је

заустављен неконтролисан раст цијена ових намирница на тржишту. Трговци су овим прописом изгубили дио своје марже, али важно је напоменути и да су добављачи робе повисили цијене производа, чиме су трговци стављени у додано лош положај, на шта је Комора благовремено реаговала.

Настављена је сарадња са Министарством трговине и туризма у реализацији активности из Политике брендирања домаће производње у Републици Српској и сарадња на кампањи „Наше је боље“ са нагласком на значај промоције домаћих производа током пандемије.

Остале активности Савјета током 2020. године су биле:

- Праћење реализације мјера ПЕР РС за период 2020 – 2022. године и учешће на достављању приједлога за документ ПЕР 2021-2023. године;
- Учешће у реализацији мјера из Акционог плана за имплементацију Стратегије трговине Републике Српске до 2020. године;
- Прибављање различитих пословних информација у вези са дјелатношћу трговине.

Рад *Одбора за промет нафтотом и нафтним дериватима* одвијао се у складу програмским циљевима и Програмом рада Одбора за 2020. годину, као и на основу захтјева чланица из области промета нафтотом и нафтним дериватима, али и у складу са епидемијском ситуацијом.

Одбор је у 2020. у сарадњи са Групацијом за промет нафтотом и нафтним дериватима ПК РС одржао један радни састанак на којем су кандидована актуелна питања из области промета нафтотом и нафтним дериватима, а у фокусу је било нарушавање тржишта нафте и нафтних деривата од стране појединих бензинских пумпи које су увеље дампинг цијене. На састанку је било говора и о нереално ниским цијенама на појединим бензинским пумпама које раде са свега два фенига марже, а што негативно утиче на остале дистрибутере који послују легално и у складу са законским прописима.

Активности Одбора које се тичу учешћа у припреми и изменама прописа су током 2020. биле следеће:

- Учешће у изради нове Одлуке о квалитету течних нафтних горива БиХ у сарадњи са Министарством енергетике и рударства у Влади РС и достављање приједлога Групације за промет нафтотом и нафтним дериватима ПК РС за израду нове одлуке на нивоу БиХ;
- Креирање и упућивање Иницијативе за измену Програма утврђивања усклађености квалитета течних нафтних горива за љетњу сезону 2020. године;
- Информација за Министарство енергетике и рударства о снабдјевености тржишта Српске нафтотом и условима пословања дистрибутера нафте и нафтних деривата за вријeme пандемије;
- Сарадња са свим медијским кућама у Босни и Херцеговини на креирању бољег имиџа привредника у области промета нафтотом и нафтним дериватима;
- Анализа кретања продајних цијена горива нафте и нафтних деривата у Српској.

Остале активности које је Одбор обављао у претходној години су:

- Праћење реализације мјера ПЕР РС за период 2020-2022. године;
- Ажурирање списка свих бензиских пумпних станица на подручју Бањалука и Српске;

- Праћење промјена на тржишту нафте и нафтних деривата, са посебни освртом на пословање дистрибутера за вријеме епидемијске кризе.

У току 2020. године рад *Савјета за туризам и угоститељство* одвијао се у складу са проглашеним ванредним стањем у Српској и мјерама које су донесене са циљем заустављања ширења вируса корона. Савјет је активно учествовао у преговорима са Владом Српске о помоћи привредним друштвима из области туризма и угоститељства, која су највише погођена пандемијом.

Најзначајније активности у овој области су иницијатива за доношење мјера помоћи Министарства трговине и туризма привредним друштвима из области туризма и угоститељства у виду туристичких ваучера за све пунолjetне грађане Републике Српске за посјету туристичким капацитетима у Српској. Осим тога, Комора је учествовала и у креирању мјера помоћи туристичким агенцијама у Српској и у бањалучкој регији са циљем опстанка агенција за вријеме пандемије.

Током 2020. године, *Савјет за женско предузетништво* није одржао сједнице због ограничења у начинима рада Коморе те су изостале неке планиране активности. Највећи број активности и догађаја који су се бавили предузетницама и предузетништвом жена је проведен уз помоћ платформи за онлајн комуникацију.

Савјет је наставио стално прикупљање и ажурирање података о предузетништву жена. Контакт листа Савјета је обогаћена за контакте новонасталих предузећа и оних која су била неактивни чланови Коморе.

У јуну је Савјет учествовао на Округлом столу „Економско оснаживање жена града Бањалука“ који је организовало Хуманитарно удружење жена Дуга, а од 08. до 11. октобра Фестивал савремене жене у Тузли је испраћен само путем интернета. Савјет је и ове године учествовао на манифестацији „Цвет успеха за жену змаја“ Удружења пословних жена Србије где су додијељене награде за најуспјешније жене у пословању у Србији. Неке активности су организоване у потпуности или потом отказане, због погоршања епидемијске ситуације у јесен, као што је био случај са „Business women cafe“ у Винарији Јунгрић из Челинца. Један од запаженијих догађаја у 2020. години била је онлајн Конференција „Изазови жена у предузетништву за вријеме кризе“, коју је организовала Међународна мрежа жена из Загреба. Учесник панел расправа на конференцији је био и Савјет за женско предузетништво ПК РС.

На позив Универзитета за пословне студије из Бање Луке, пружена је подршка припреми пројекта “Подстицање иновација и компетенција у туристичком систему западног Балкана”. У 2021. годину улазимо очекујући резултате оцјене овог пројекта.

У области едукација за предузетнице, одржано је тек неколико онлајн обука у којима смо учествовали као суроганизатори у позивању. ПК РС је, у оквиру пројекта „Иновације и дигитализација у МСП у БиХ“ организовала вебинар „ИТ алати за кориштење на даљину“ и вебинар „Е-комуникација и онлајн продаја“.

Истичемо да је 8. октобра 2020. ПК РС одржала онлајн проширену сједницу Савјета за женско предузетништво ПК РС на којој су учествовале све подручне коморе и предузетнице.

Активности Савјета за производњу и трговину фармацеутским производима, медицинским апаратима и здравствене услуге су током 2020. скоро у потпуности изостале. Након неуспјелог покушаја да у првом кварталу буде одржана сједница, у марту и априлу је интензивирана телефонска комуникација са чланицама из области фармације. Субјекти из ове дјелатности су пословали под посебним условима у доба пандемије, као и цијела привреда. Међутим, фармација, трговина медицинском опремом и препарата и пружање здравствених услуга су, за разлику од остатка привреде, осјетили интензиван раст тражње за производима и услугама које нуде. Стога је и смањен интерес за ангажман у Комори, док су и коморске активности биле усмерене на анализе пословања у негативно погођеним дјелатностима.

Савјет берзанских посредника, Пензијског резервног фонда, Берзе и Централног регистра хартија од вриједности у 2020. години није одржавао планиране сједнице због поштовања антиепидемијских мјера. Умјесто тога, чланови Савјета су контактирали и позвани да Комори доставе проблеме са којима се суочавају у пословању током пандемије, као и приједлоге могућих активности Коморе за превазилажење кризе.

Чланови Савјета у оквиру редовних активности својих институција активно раде на унапређењу тржишта капитала и на реализацији активности у складу са програмом рада Савјета (унапређење сарадње и партнериских односа са законодавцима, регулаторима, емитентима, институцијама и учесницима на тржишту капитала, ширење знања о финансијским тржиштима...).

Одлуку о оснивању **Савјета страних инвеститора** је Управни одбор Коморе усвојио у новембру 2018. године. Чланови Савјета су привредна друштва код којих већински удио у капиталу имају правна, односно физичка лица која нису резиденти Босне и Херцеговине. Савјет има седам чланова. Савјет страних инвеститора у 2020. години није започео дјеловање.

1.1.2. Упућивање захтјева за измјене, односно доношење нових аката и мјера на нивоу Републике Српске и БиХ

Најважније активности у заступању интереса члanova Коморе, у партнеријским односима са органима извршне и законодавне власти, су током године која је обиљежена пандемијом првенствено остварivanе кроз анализу пословања свих грана привреде и креирање приједлога мјера за умањење последица пандемије на пословања. Ове активности су биле интензивне током марта, априла и маја, када је на снази било тзв. затварање. Мјере за заштиту становништва Републике Српске од ширења заразе су подразумијевале читав низ ограничења, од посебног режима рада граничних прелаза, до потпуне забране рада дијела привредних субјеката. Ограничења су директно или посредно дјеловала на живот сваког појединца у нашој земљи, али и на сва привредна друштва.

Након анализа услова пословања у марту и априлу проведених директном комуникацијом са привредницима, кроз анкете и анализом статистичких показатеља, Коморски систем је предложио низ мјера Влади и Кризном штабу од којих је велики број прихваћен. Са поносом можемо истаћи да је током 2020. године Привредна комора доказала да је најстручнији и најбољи заговарач интереса привреде у Српској, те да је однос са властима био на задовољавајућем нивоу.

У прољеће и љето 2020. привреда је пословала у специјалним условима, а мјере које су проведене да се умање негативне последице су:

- Омогућено је да обавезе по основу пореза на добит, пореза на доходак, те накнаде за унапређење општекорисних функција шума и противпожарне накнаде по годишњој пореској пријави за 2019. годину буду плаћене у ратама до краја 2020. (Уредба о пореским мјерама за ублажавање економских посљедица насталих усљед појаве корона вируса 01-020-1180/20 од 10.4.2020.);
- Обезбеђена је уплата пореза и доприноса на лична примања за март 2020. привредним субјектима чије је пословање било забрањено (Уредба са законском снагом о пореским мјерама за ублажавање економских посљедица насталих усљед болести КОВИД 19 изазване вирусом САРС-КОВ-2);
- Обезбеђена је уплата најнижे плате и доприноса на најнижу плату за април 2020. привредним субјектима чије је пословање било забрањено (Уредба о пореским мјерама за ублажавање економских посљедица насталих усљед појаве корона вируса број 01-020-1180/20 од 10.4.2020.);
- Обезбеђена је уплата пореза и доприноса за исплаћену плату за мај 2020. односно највиша плата за мај 2020. године свим привредним субјектима чије је пословање било значајно умањено мјерама против пандемије (Уредба са законском снагом о пореским мјерама за ублажавање економских посљедица насталих усљед болести КОВИД-19 изазване вирусом САРС-КоВ-2);
- Успостављен је Гарантни програм РС за ублажавање посљедица пандемије вируса корона;
- Успостављен је систем туристичких ваучера;
- Омогућено је коришћење мораторијума и продужење грејс периода за кредите Инвестиционо-развојне банке РС;
- Омогућено је коришћење мораторијума на кредите комерцијалних банака и микрокредитних организацијама Одлукама о привременим мјерама Агенције за банкарство (Сл. гласник 24/20 и 30/20);
- Обезбеђена је набавка регресираног домаћег сјемена селекционисаног и произведеног у Републици Српској по цијени нижој за 50% од малопродајне;
- Омогућено је одложено плаћање концесионе накнаде и закупа за коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске;
- Дистрибутерима електричне енергије, комуналним предузећима или пружаоцима услуга телекомуникација је предложено провођење мјера у виду ослобађања плаћања камата или других олакшица за пружене услуге (Закључак о не обрачунавању затезних камата Републичког штаба за ванредне ситуације од 24.3.2020.);
- Већи број јединица локалне управе је провело мјере за подршку привреди у виду олакшица за обавезе за комуналне таксе, субвенционирања камата по кредитима и сличних програма;
- Обезбеђена је подршка за одржавање ликвидности за јун и јул 2020. године за превознике и аеродромске услуге (Уредба о поступку додјеле средстава привредним субјектима у области међународног превоза лица у друмском саобраћају и пружању аеродромских услуга за санирање финансијског губитка због посљедица вируса корона, Сл. гласник 98/2020);

- Пружена је финансијска подршка привредним субјектима ради реализације инвестиционих пројеката који се проводе у години проглашења пандемије (Уредба о поступку додјеле средстава привредним субјектима за подршку инвестиционим пројектима у условима пословања изазваним пандемијом вируса корона, Сл. гласник 102/20.);
- Обезбеђена је подршка туризму Српске у виду средстава за измирење обавеза према радницима (Уредба о поступку додјеле средстава угоститељима који пружају услугу смјештаја, туристичким агенцијама и извођачима умјетности за санирање финансијског губитка због последица пандемије, Сл. гласник 120/20.).

Како што је већ наведено, приједлози мјера за умањење утицаја пандемије на пословање су креирани у сарадњи са привредним субјектима и на основу приједлога привредника. Осим тога, у марту и априлу, Комора је, уз подршку Међународне финансијске организације провела интервјуисање и анкетирање 650 привредника из области прерађивачке индустрије, саобраћаја и туризма и закључке истраживања преточила у приједлоге за дјеловање наше владе али и међународних институција.

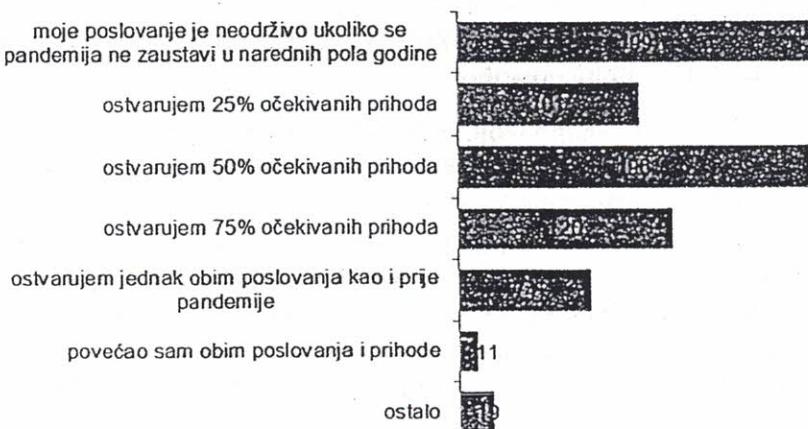
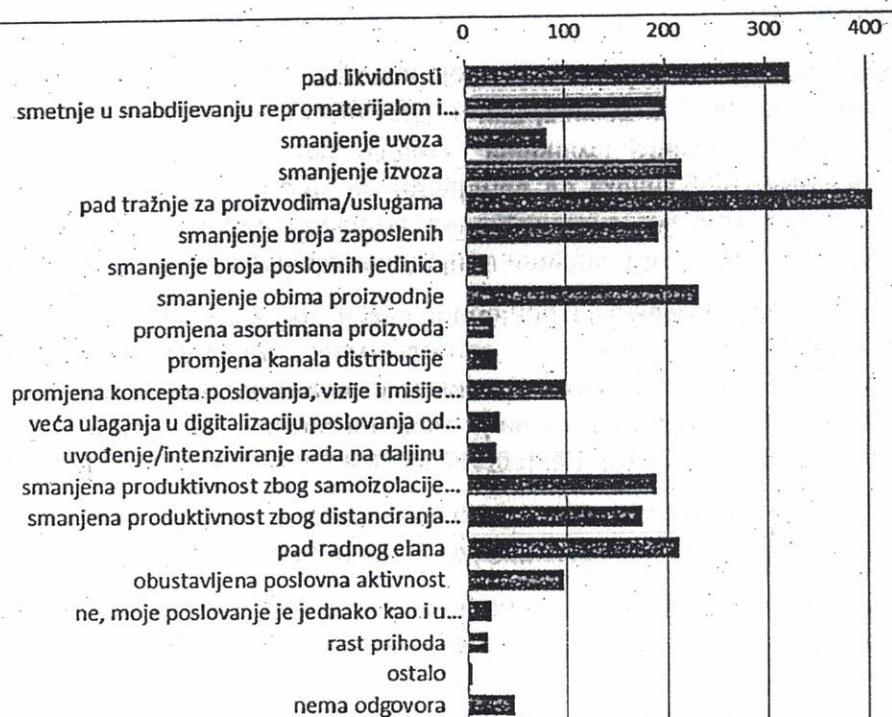
У октобру је проведено додатно истраживање које је имало за циљ анализу стања у пословању и последица продуженог трајања пандемије, али и резултата које су оствариле мјере проведене у прољеће и лето 2020. у смјеру смањења утицаја пандемије на пословање. Комора је интервјуисала и прикупила 655 анкета од привредника широм Српске. Након тога, одржано је осам састанака са фокус групама предuzeћа из циљаних области дјеловања, на којима су представљени резултати анкете и прикупљени приједлози привредника о смјеру даљег дјеловања.

Основни резултат овог истраживања је приједлог мјера подршке за превазилажење тренутног стања. Предложено је укупно 27 мјера које за циљ имају поправљање ликвидности привреде, помоћ у очувању обима продаје (очување тржишта и налажење нових купаца), дигитализацију привреде и институција, повећање улагања у модернизацију производних процеса и очување радних мјеста и едукацију радне снаге. Неки од најзначајнији резултата ове анализе су:

- 53% испитаника се изјаснило да је користило подршку за умањење последица пандемије на пословање, док се њих 47% изјаснило да није користило подршку;
- Када говоримо о разлогима не коришћења подршке, доминирају четири одговора. Са 23,1% најчешћи одговор је „Моје пословање није претрпило штету“. Међутим, кроз разговор у фокус групама овај одговор се показао у мањем проценту тачан јер један дио привредника није користио мјере због неквалификованости према правилима јавних позива, што не значи да нису претрпјели никакву штешу. 21,8% испитаника је нагласило да нису подносили захтјев јер је процес подношења сложен и нејасан, док је њих 21,4%, нагласило да нису били добро информисани, а 19,9% да је њихов захтјев одбијени јер нису испуњавали услове за додјелу помоћи.
- Када су у питању оцјене мјера које су коришћене и степен задовољства истим – 445 одговора доказује да је помоћ задовољавајућа. Поред тога, 158 одговора је било да су мјере одличне, а 299 одговора да су мјере лоше по свим сегментима. Најбоље оцијењене мјере су: помоћ за исплаћену плату за мај 2020. године – односно помоћ у облику највише плате за мај 2020, затим субвенција за порезе и доприносе у марту 2020. и мораторијум на кредите комерцијалних банака. Из овога се види да доминирају финансијски облици помоћи као највећа помоћ привреди што указује на хроничну неликвидност привреде у свим сегментима. Мјера која је добила најнижу оцјену је Гарантни програм РС за

ублажавање посљедица пандемије те недостатак мјера локалних заједница у облику умањења обавеза за комуналије и субвенција.

- Анкета је мјерила и допринос рада Привредне коморе Републике Српске као помоћи у савладавању и ублажавању ефеката пандемије вируса ковид 19. Међу одговорима доминира позитиван став за активност која је основни програмски циљ коморског система а то је креирање приједлога мјера подршке привреди које су дефинисане и усмјераване према свим надлежним органима од локалне заједнице, ентитетског нивоа и државног нивоа Босне и Херцеговине, а базиране на претходном истраживању у сарадњи са Међународном финансијском корпорацијом ИФЦ. Ову опцију је позитивно оцијенило 372 испитаника што је 56,8% одговора од укупног броја.
- На питање „Које последице/промјене/изазови постоје у пословању вашег привредног субјекта због пандемије?“ прикупљени су одговори који су приказани на следећа два графика:

Један дио истраживања је посвећен и најзначајнијим промјенама у привреди на почетку 21. вијека, а то је дигитализација. Знајући да улагања у дигитална рјешења нашим привредницима представљају велики изазов, питали смо их да ли их је пандемија мотивисала за брже увођење дигиталних технологија у пословању и ако не, који је разлог за то. Нажалост, 43,2% испитаника је одговорило да нису унаприједили или увели дигиталне технологије у своју активност током 2020. Само 31,5% или 206 испитаника користи предности дигиталних платформи за комуникацију са запосленима и партнерима. Позитиван тренд показује 13,4 % одговора који наводе да су унапријеђене вјештине запослених у предузећима када је у питању коришћење дигиталних алата. Генерална оцјена је да се услијед пандемије мијења однос прем дигиталним алатима, али недовољно и споро.

Недостајуће финансије и неликвидност ово питање не стављају међу приоритете и улагања у ИТ-технологије се остављају за касније. Чак 51,1 % испитаника је навело да је највећа препрека већег степена дигитализације предузећа управо недостатак финансијских средстава. Затим 25% одговора указује на недостатак интерних људских капацитета који могу носити већи степен дигитализације, али и непостојање системског начина и програма подршке дигитализацији предузећа у РС кроз обуке, савјетовање и информисање али и финансијску подршку. Управо овај одговор указује на круцијални проблем који треба рјешавати кроз институције, а и сама Привредна комора мора узети активније учешће да кроз свој Центар за дигиталну трансформацију промијени ову ситуацију. Само 18,2% испитаника не види препреке у већем степену дигитализације њиховог пословања.

У јулу је потписан Споразум о сарадњи између Коморе и ИТ КЛАСТЕР Бања Лука. Циљ споразума је пружање међусобне подршке у области билатералних економских односа, сарадња у области стручне обуке као и израда заједничких проектних апликација а све у циљу стварања повољнијег пословног окружења које води ка усклађивању понуде радне снаге са потребама ИТ индустрије.

Комора је у 2020. години била фокусирана на активности у вези са израдом приједлога новог текста Закона о јавним набавкама. Почетком октобра у заједничкој иницијативи Привредне коморе Федерације БиХ и Коморе Бањалука, приступило се изради приједлога новог текста Закона о јавним набавкама БиХ. Оформљена је радна група експерата из земље и региона. Приједлог новог текста Закона о јавним набавкама БиХ је завршен почетком новембра. У октобру и новембру 2020. Коморе су организовале више презентација и консултација са привредницима у вези са поменутим текстом. Презентацијама су присуствовали и представници ГИЗ-а и УСАИД-а. Радна група и коморе су Савјету министара представили Приједлог новог Закона о јавним набавкама БиХ. Састанку су присуствовали предсједавајући Савјета министара, чланови Кабинета предсједавајућег, министри у Савјету министара, в.д. директора Агенције за јавне набавке и представници Делегације Европске уније.

Приједлог новог Закона о јавним набавкама БиХ добио је подршку надлежне институције. Важно је истакнути да су претходне примједбе упућене из реалног сектора уважене и уврштене у горе поменути Приједлог.

Циљ Коморе је унаприједити закон. Предложени коначни текст представља корекцију и допуну постојеће подлоге у сврху бољег уређења, веће јасноће самог правног оквира, као и једноставније примјене, ефикасније јавне набавке и разумљивијег текста. У правној заштити су допуњене

одредбе о институцији жалбеног тијела и жалбеног поступка. Приједлог новог Закона не представља цјеловито имплементирање ЕУ законодавства. Међутим, основни институт јавних набавки предвиђени директивама су раније преузети, тако да није било потребе знатније интервенисати у том погледу.

Искључива намјера привредних комора је била да се овом иницијативом „покрену с мртве тачке“ ове активности, а уједно створи ефикаснији, транспарентнији систем јавних набавки који ће на равноправној основи обезбиједити бољи правни оквир за привредне субјекте (уговорне органе и понуђаче), а државним органима и институцијама јаснији приступ свим сегментима трошења јавних средстава.

У новембру 2020. године Министарству комуникација и транспорта БиХ је поднесен захтјев за стављање ван снаге Правилника о измјенама и допунама Правилника о ЦЕМТ дозволама. Правилник је усвојен супротно важећем закону, без усаглашавања са ентитетским министарствима и са преносом надлежности са ентитета на ниво БиХ, због чега Комора инсистира на стављању ван снаге овог правилника како би сви превозници из БиХ са важећим лиценцама и легитимацијама за возаче били равноправни при провођењу процедуре расподјеле ЦЕМТ дозвола. Правилником су превозници из Републике Српске спријечени да равноправно учествују у расподјели ЦЕМТ дозвола, без обзира што Министарство саобраћаја и веза Републике Српске од 2017. године издаје лиценце превозника, изводе из лиценци и легитимације возача које су усклађене са прописима ЕУ.

1.1.3. Упућивање захтјева за измјене, односно доношење нових аката локалне управе у циљу побољшања привредног амбијента и привлачења инвестиција

Комора је наставила основну активност на унапређењу локалног амбијента за пословање у смислу преиспитивања висине пореских и непореских давања које прописују и наплаћују локални органи управе (комуналне таксе, накнаде за прикупљање отпада, накнада за истицање рекламе на возилима, цијена воде за правна лица итд.).

Штабу за ванредне ситуације Града Бања Лука, Комора је у марту упутила иницијативу за дозволу рада појединим дјелатностима којима је рад био забрањен мјерама Штаба за борбу против ширења заразе. Ријеч је о угоститељским објектима који врше доставу хране на адресе наручилаца, трговцима дјечије хране и опреме, трговцима оружјем и муницијом, као и трговцима који врше продају аутомобила и моторних возила, продају грађевинског материјала. Рад је овим субјектима дозвољен уз поштовање свих заштитних мјера за спречавање ширења заразе.

Канцеларија Коморе у Приједору је у јуну и августу на састанку са начелником Одјељења за привреду у Општини Нови Град заговарала провођење мјера за подршку привреди ове општине због стања у привреди у вријеме пандемије.

Представници Коморе учествују у раду Тима за израду анализе стања у занатству и предузетништву Града Приједора, те су пратили активности Подручне занатско-предузетничке коморе као партнерске организације на задатку заступања интереса привредних субјеката и предузетника. Представници Коморе из Канцеларије Приједор су чланови радног тима за креирање економских мјера за ублажавање негативних ефеката усљед појаве корона вируса на подручју Града Приједора, те су узели учешће и у активностима размјене искустава и подршка

општинама регије Приједор усљед појаве корона вируса, Нови Град, Козарска Дубица, Оштра Лука, Костајница, Крупа на Уни, које су проведене 13. и 14.05.2020. године.

Током љета су интензивиране активности на креирању модела подршке субјектима који дјелују у области туризма. Тако је у јулу одржан састанак са Туристичком организацијом и туристичким агенцијама Града Приједора на тему „Промоција туризма у Граду Приједору”, а у августу и састанак на тему дефинисања атрактивних туристичких понуда и разматрање приједлога Градске управе у оквиру мјера помоћи привредним субјектима у туризму.

На иницијативу Одбора за промет нафтотранспортним и нафтним дериватима, Комора је крајем 2019. године реаговала према појединим општинама у Српској које су кршиле Закон о пореском поступку и Одлуку Владе у домену повећавања износа непореских давања. Упућени су захтјеви Требињу, Вишеграду, Рогатици, Новом Граду и Модричи да спорне одлуке о повећању износа комуналних такси за бензинске пумпе ставе ван снаге. О иницијативи су обавјештени и Министарство финансија и Пореска управа РС. У вези са горе наведеним, Стручна служба Коморе нема сазнања да је било изменјено у складу са иницијативама које је Комора доставила поменутим локалним управама. Такође, током 2020. ни привредна друштва се нису обраћала Комори са новим сличним притужбама на рад општина и градова.

1.1.4. Прилагођавање тржишта рада потребама привреде

Комора континуирано ради на анализирању потреба привреде, односно тржишта рада за одговарајућим кадровима. Према Закону о средњем образовању и васпитању Републике Српске, средње школе су обавезне да добију сагласност Коморе на план уписа ученика у први разред. У циљу прилагођавања тржишта рада потребама привреде и креирању приједлога пословне заједнице за уписну политику Комора је средњим школама доставила тражено мишљење на план уписа за школску 2021/22. годину.

У 2020. години настављена је сарадња са локалним заједницама у оквиру Привредних савјета по питању унапријеђења уписних политика у средње школе у складу са потребама чланова Коморе.

Комора је дјеловала кроз све своје активности у смјеру промоције дуалног образовања и класификације предузећа која испуњавају услове за укључивање у процес дуалног образовања.

Обука и сертификоваше ментора практичне наставе у предузећима започета је у 2018.

У складу са актуелном проблематиком тржишта рада и усклађивањем образовног система са истим, у другој половини 2020. године било је планирано одржавање конференције под називом „Стање и перспективе радне снаге“ с циљем дефинисања смјерница за даље правце дјеловања. Нажалост, епидемијске мјере су осујетиле ову намјеру, те ће њена реализација бити одгођена.

У циљу прилагођавања тржишта рада потребама привреде и креирању приједлога пословне заједнице за уписну политику у средње школе и високообразовне установе, Комора континуирано ради на анализирању потреба привреде, односно тржишта рада за одговарајућим кадровима. У 2020. настављена је активност анкетираше привреде и анализирања потребе за кадровима, као и привредним капацитетима за укључивање у систем дуалног образовања. Активност се спроводи у сарадњи са ПКРС на основу анкетног упитника који је и креiran од стране републичке Коморе.

1.2. ПАРТНЕРСТВО СА ОРГАНИМА ЛОКАЛНЕ УПРАВЕ

На основу потписаног Споразума Министарства за економске односе и регионалну сарадњу Владе РС и ПКРС, представници Коморе су чланови савјета за привреду и запошљавање у већини локалних заједница које су цертификоване или се припремају за цертификацију по стандарду БФЦ. Током 2020. представници Коморе су учествовали на сједницама савјета у Лакташима, Приједору, Грађишићи и Котор Вароши, који су додуше организовани у мањем броју него претходних година. Ангажман Коморе у овим савјетима је искоришћен за интензивирање комуникације са привредницима и локалном управом те јачање дијалога. Локалне заједнице које су цертификоване на подручју Коморе Бања Лука су: Бања Лука, Приједор, Прњавор, Лакташи, Грађишка, Котор Варош, Мркоњић Град и Нови Град.

У фебруару је обављена радна посјета привредним друштвима на подручју општине Козарска Дубица и то: Хемијској преради кукуруза, Драксенић и Млијекопродукту, Вриоци. У току радне посјете разговарано је о стању у привреди, те оцијењено да Дубица има чиме да се поноси, с обзиром да се 70 одсто производа извози у земље ЕУ или друга тржишта. Комора је обећала да ће се свакако радити на отварању нових тржишта, повезивању домаће примарне производње са домаћом прехранбеном индустријом, као и иницирању и предлагању мјера заштите домаће производње у сарадњи са надлежним институцијама

Током посјете Општини Петровац – Дринић, руководство Коморе и Општине су разговарали о сарадњи и о привредним приликама у општини Петровац – Дринић. Састанку су присуствовали и привредници са подручја општине који су представили своје производне програме, као и одређене проблеме са којима се сусрећу у пословању. Том приликом су посјећена четири привредна субјекта: „Мимаг“ д.о.о. и „Мики транс“ д.о.о. из области дрвног сектора, као и „Клековача“ п.з. и „Фарма Клековача“ из области пољопривредно-прехранбеног сектора.

У септембру 2020. је било планирано одржавање Прве међународне конференције општина и градова у Бањалуци. Комора је подржала организовање ове врсте догађаја који је технички требало да проведе Алконс д.о.о. Бањалука. Догађај није одржан због епидемије.

Канцеларија Коморе у Приједору је, у 2020. години, узела учешће у раду три сједнице Привредног савјета Града Приједора и двије сједнице Савјета за образовање. Представници Коморе присуствују и сједницама Скупштине Града. У овој години су, ради додатног јачања комуникације са привредом, у јуну организовали састанак са Одјељењем за привреду и пољопривреду Града Приједора. У јуну и августу се на састанку са начелником Одјељења за привреду у Општини Нови Град расправљало о потенцијалним мјерама за подршку привреди ове општине због стања у привреди за вријеме пандемије.

Сарадњу са Приједором у 2019. години је крунисала конференција ПриједорИнвест2019 која је организована у сарадњи Канцеларије коморе, Града и других локалних и националних партнера. Догађај је планиран и за 2020. годину али је његово одржавање одгођено за 2021. због епидемије.

Сарадња са органима локалне управе је систематизована усвајањем пакета услуга "Услуге Подручне привредне коморе Бања Лука за подршку јединицама локалне управе при привлачењу инвестиција".

На основу потписаних споразума о сарадњи између Коморе и локалних заједница, органима локалне управе настављено је, као и претходних година, редовно достављање мјесечних прегледа привредних кретања у РС и подручју Коморе, података о финансијским резултатима пословања привреде РС и подручја Коморе по општинама. На основу појединачних захтјева локалних заједница, односно њихових одјељења за привреду, достављани су тражени подаци о

привредним показатељима општине и другим статистичким подацима са којима Комора располаже. Мјесечне информације о привредним кретањима су достављане и локалним развојним агенцијама на подручју Коморе.

Комора промовише публикације наших јединица локалне управе на страници www.bl.kotorars.ba, те објављује и друге текстове према захтјеву. Локалне заједнице могу искористити и могућност промоције у магазину ПРеСС, на сајмовима које посјећујемо те на међукоморским састанцима у Бањалуци и у иностранству. Ипак у овој години није било довољно интересовања за ове услуге. С обзиром да је локалним заједницама на располагању још неколико инструмената промоције привреде, а који нису коришћени, потребна је њихова интензивнија директна промоција.

1.3. ПРИВРЕДНИ РЕГИСТАР И ИЗРАДА ИНФОРМАЦИЈА О ПРИВРЕДНИМ КРЕТАЊИМА

Израда пословних информација о привредним кретањима и макроекономске анализе су редовна активност у циљу стварања платформе за рад стручних служби, органа и тијела Коморе, као и локалних органа управе подручја Коморе Бања Лука.

У циљу ублажавања последица пандемије на пословање привредних субјеката чије су дјелатности биле најугроженије (туризам, угоститељство, саобраћај) Комора је израдила секторске анализе које су представљале полазну основу за креирање правовременог приједлога мјера за ублажавање последица пандемије.

Комора је подржала пројекат „Друштвено предузетништво у функцији развоја Бањалуке”, који је провело УГ Иницијатива за квалитет и одрживи развој – ИКОР. Комора је провела истраживање на основу анкетног упитника, а прикупљени су подаци на основу којих је начињена анализа тренутног стања, потреба, могућности и потенцијала за развој друштвеног предузетништва у Бањој Луци.

У току 2020. године припремљени су прегледи привредних кретања:

- Годишњи Преглед привредних кретања у Републици Српској и подручју Коморе Бања Лука за период јануар-децембар 2019. године;
- Једанаест мјесечних Привредних кретања у Републици Српској и подручју Коморе Бања Лука у 2020. години;
- Преглед финансијских резултата пословања привреде Републике Српске и подручја Коморе Бања Лука за период јануар-децембар 2019. године;
- Преглед финансијских резултата пословања и структуре привреде Републике Српске и подручја Коморе Бања Лука по подручјима дјелатности за период јануар-децембар 2019. године;
- Привредна кретања у индустрији текстила, одјеће и коже Републике Српске,
- Статистички преглед привредних кретања на територији града Бања Лука, 2009-2020. године
- Прегледи спољнотрговинске размјене по земљама у складу са потребама одржавања састанака са амбасадорима конкретне земље, страним инвеститорима ...

Наведене анализе и прегледи привредних кретања коришћени су као радни материјали на сједницама органа и тијела Коморе, те су представљали полазну основу за креирање приједлога и мјера за стварање бољег пословног амбијента и унапређење привреде.

Обрађивани су појединачни захтјеви локалних заједница и других корисника, те су им достављани одговори на упите, односно тражени подаци о привредним кретањима.

Прегледи и анализе о привредним кретањима редовно су достављани локалним заједницама, локалним развојним агенцијама, члановима Скупштине, Управног одбора, Надзорног одбора, члановима гранских савјета и одбора, стручним службама Коморе, другим подручним привредним коморама коморског система Републике Српске, као и другим корисницима који су исказали интерес да им се редовно достављају коморски материјали о привредним кретањима и анализе стања привреде.

Редовно се ажурирају подаци на Интернет страницама Коморе који се тичу основних макроекономских показатеља и резултата пословања привреде. Континуирано се ради на ажурирању података у Привредном регистру, а нарочито на попуњавању базе предузећа на порталу Привредног регистра Републике Српске www.business-rs.ba

1.4. ЈАВНА ОВЛАШЋЕЊА

По основу јавних овлаштења, обављани се редовни послови за предузећа са сједиштем на подручју Коморе као што су: издавање докумената о поријеклу који прате робу при извозу (Form A, Of origine), припремне радње, организовање и спровођење поступка усклађивања и регистрације редова вожње аутобуских линија.

Комора је издала 83 Форма А, 276 Оф ориџина и 11 Оф ориџин текстил продукт обрасца, у Бањалуци и у канцеларији у Приједору. Осјетан је пад броја издатих образаца за извоз. Једним дијелом је ријеч о смањеном обиму спољнотрговинске размјене, али је то последица и отварања канцеларије Спољнотрговинске коморе у Бањалуци која пружа исте услуге.

Програмске активности из области саобраћаја и веза, су усмјерене на усклађивање и регистрацију редова вожње, као и пружање квалитетних и правовремених услуга члановима у цјелини. С тим у вези, извршене су организационе припреме и проведен је поступак усклађивања и регистрације редова вожње подручних аутобуских линија за регистарски период 2020/2021. У активностима усклађивања радила је и Комисија за усклађивање редова вожње. Комисија је одржала четири сједнице. За Сједницу редовног јавног усклађивања материјали су достављени писменим путем, те је евидентирано је 11 нових редова вожње, а регистровано 20 редова вожње којим је истекла регистрација након пет година, регистровано је пет нових, а на једној од сједница је разматран предмет у поновном поступку.

ЦИЉ 2: ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПРИВРЕДЕ

Комора даје допринос јачању конкурентности својих чланова кроз спровођење неколико група активности, као што су стручно образовање, укључивање у програме подршке јачању конкурентности других организација и донатора, пружање подршке предузећима за увођење стандарда и друге.

Имајући у виду циљеве ПЕР РС 2020-2022 и исходе низа преговора који су вођени са Владом РС у претходном периоду, фокус Коморског система РС у подручју јачања конкурентности чланова Коморе је било инсистирање на увођењу и ефикасној имплементацији подстичајних средстава за инвестирање тј. подизање технолошке опремљености привредних субјеката.

Из средстава Компензационог фонда Српске крајем године је издвојено 2.000.000 KM за подршку инвестиционим пројектима у условима пословања изазваних пандемијом вируса корона. Предмет додјеле средстава био је пројекат привредног субјекта који се односи на набавку савремених

технologија и опреме, односно увођење нове или значајно побољшане постојеће технологије, или набавку нове или кориштene опреме која није старија од 12 година. Комисија, у чијем раду је учествовала и ПК РС, је утврдила да су 94 привредна субјекта доставила пријаве које су благовремене, потпуне и допуштене. Од тога, дио привредних субјеката није задовољио услове тражене јавним позивом, док је њих 49 остварило право на подстицај од чега је 31 предузеће са подручја Коморе Бањалука.

2.1. СТРУЧНО ОБРАЗОВАЊЕ

Почетком 2020. године је припремљен електронски Каталог семинара за 2020. годину у коме су наведени сви релевантни подаци: назив и садржај семинара, циљ едукације, циљна група, партнери у обуци, име предавача, мјесто и вријеме одржавања семинар и слично. Каталог је објављен на Интернет страницама Коморе.

Програм едукације је креиран у складу са захтјевима чланица, али због епидемијске ситуације планирани програм обуке није одржан у складу са најављеним.

У 2020. години планирано је одржавање најмање десет семинара. Почетком године, док пандемија још није била проглашена, одржана су два семинара са присуством учесника и то:

- 28. фебруара „Стратегија, креирање и одржавање конкурентске предности“

Предавач: Ђорђе Петровић, Холанска консултантска кућа Компанис конектед (*Companies Connected*), Београд. Била су 23 учесника који су семинар оцјенили са 3,83.

- 5. и 6. марта, „Обука за интерног провјеривача система управљања квалитетом (ИСО 9001:2015 и ИСО 14001:2015)

Предавач: Машински факултет Бањалуке, проф. др Зорана Танасић и проф. др Горан Јањић.

Семинар је намирењен руководиоцима система управљања квалитетом и свима онима који учествују у доношењу одлука везано за управљање квалитетом, а завршен је испитом и додјелом диплома за све који су успјешно прошли обуку. Семинар је одслушalo 10 полазника, који су га оцјенили оцјеном 3,98 од максималних 4.

Просјечна оцјена задовољства на два одржана семинара је 3,90 од могућих 4,00. Ово је највиша просјечна оцјена задовољства до сада, али с обзиром да многи семинари нису одржани овај резултат треба узети са резервом мада он потврђује добру организацију семинара, добар избор предавача и тема семинара у процесу едукације у Комори.

Поред планираних семинара одржани су и непланирани вебинари које су углавном организовали други а о којим је стручна служба Коморе обавјештавала привредне субјекате. Међу њима се издвајају: „Управљање ризицима пословања у доба кризе“ у организацији Спољнотрговинске коморе БиХ који је одржан 28.05. те дводневни семинар, посебно важан за запослене у Комори, 29 и 30. октобра у организацији ПКРС и Компаније Ланако под насловом „Коришћење веб алата за онлајн комуникацију“.

На почетку пандемије, наметнула се потреба за коришћењем алата за комуникацију на даљину како би били омогућени онлајн састанци. Њемачка развојна агенција (ГИЗ) и Мезопартнер је подржao активност организовања вебинара у ПК РС. Стручна служба Коморе је учествовала у процесу набавке опреме (рачунара и програма потребних за несметано обављање активности) и организацији вебинара „Коришћење ИТ алата за комуникацију“. Вебинар је одржан у априлу 2020.

године, присуствовало је преко 50 учесника и та активност представља први вебинар одржан у организацији било које привредне коморе у Републици Српској.

2.2 ПОДРШКА ПРИ СТАНДАРДИЗАЦИЈИ ПОСЛОВАЊА

Активности Коморе у области пружања подршке предузећима за увођење стандарда су током 2020. осјетно смањене и свеле су се на мање од десет састанака са привредним друштвима на тему ажурирања система управљања квалитетом и инфраструктуре квалитета уопште. Није било пројекта изградње система квалитета у фирмама уз консултантску подршку Коморе. Стручна служба је становишта да су промијењени услови пословања због пандемије увељко истакли проблеме опстанка, одржавања обима и продуктивности, те бригу за задржавањем кретања робе а у други план ставили активности унапређења процеса и управљања.

Почетком године је организован семинар Обука за интерног провјеривача система управљања квалитетом (ИСО 9001:2015 и ИСО 14001:2015) у сарадњи са Машинским факултетом из Бање Луке, којем је присуствовало 10 руководиоца система управљања квалитетом и других заинтересованих.

2.3. ПРОГРАМИ ПОМОЋИ ЕУ И ДРУГИ ПРОГРАМИ - ПРОВОЂЕЊЕ ОДОБРЕНИХ ПРОЈЕКТА

Поред израде пројектних приједлога, Комора је активан члан заједнице која се припрема за улазак у ЕУ и приступ структурним фондовима, кроз сталну размјену информација, истраживање могућности за финансирање, посјете форумима за тражење партнера и слично. На основу те опредељености, Комора дјелује на: јачању партнерства, развоју портфолија пројектних приједлога Коморе који за крајњег корисника имају предузећа, јачању капацитета тима за управљање пројектима и пружању савјета код дизајнирања пројеката који се тичу привреде..

У 2020. години Тим за пројекте Коморе је свједочио осјетном расту интересовања и свијести привредника у вези са екстерним изворима финансирања тј. подршке коју пружају програми помоћи ЕУ или других донатора. Наиме, повећан је број захтјева за савјетовање од стране Коморе. Међутим, и даље је присутан изузетно мали капацитет наших привредних друштава за самосталан развој пројекта и њихову имплементацију. У том смислу, присутан је мањак механизама подршке. Број самосталних консултаната није мали, али је њихов рад или специјализован за одређене гране привреде или за одређене програме и донаторе. Капацитети Коморе у овом смислу су ограничени на савјетовање које не траје дуже од неколико радних сати по једном субјекту. Дакле, потребно је наћи рјешење за ове препреке како би се фондови који су на располагању искористили у већем обиму, а финансирање обезбедило за квалитетније пројекте наших привредника.

Пројекат Пластика у прераду, а не у природу! траје 12 мјесеци и то до краја маја 2021. Канцеларија Приједор је израдила пројектну апликацију за потребе привредног друштва Екомир д.о.о. Приједор. Укупна вриједност пројекта је 24.516,00 €. Програм Ц2Ц (Challenge to Change) суфинансира 50% трошкова пројекта. Екомир се бави прикупљањем секундарних сировина. Циљ пројекта је јачање конкурентности компаније увођењем процеса рециклаже и јачање свијести јавности о значају рециклаже. Пројекат подразумјева набавку машине „грајндер“ која од пластике прави гранулат за производњу нове пластике и провођење промотивне кампање. Укупна вриједност пројекта је 24.516 евра од којих донатор суфинансира 50%. Тим за пројекте и Канцеларија Приједор ће пружити пуну подршку Екомиру током провођења пројекта.

Програм Ц2Ц (Challenge to Change) је током 2020. објавио и додатни позив за приједлоге пројекта, а Комора је пружила директну помоћ за припрему апликације за наше двије чланице. Нажалост ниједан пројекат није подржан.

Пројекат Подршка тржишно оријентисаним произвођачима прехрамбених производа – ПППП припремљен је и пријављен на Јавни позив за достављање захтјева за додјелу бесповратних средстава „Иновације, оснаживање жена и промоција у сектору пољопривреде“ у оквиру програма ФАРМА II. Општи циљ пројекта је пружити допринос повећању продаје организацијама из следећих сектора пољопривреде РС: млијека, воћа, поврћа, љекобиља, пчеларства или перадарства, организовањем промотивних активности које ће им унаприједити могућности приступа домаћем и страним тржиштима. Почетком пословне године измијењен је нацрт приједлога пројекта, у складу са савјетом донатора, тако да је ФАРМА II подржала припрему каталога малих производа хране у Српској и промотивне догађаје за повезивање са ХоПЕКа сектором. Савјет је контактирао и прикупио информације за 50 малих производа хране из Републике Српске (махом нечланица Коморе) са потенцијалом за раст и развој који би били уврштени у каталог. Приједлог листе за израду онлајн каталога производа хране је усвојен, али је финансијска подршка пројекта ФАРМА II изостала. Техничка рјешења за објаву каталога која су била доступна Комори су много мање атрактивна и корисна у поређењу са истовремено објављеним порталом Плодови села те је пројекат објаве нашег каталога изгубио смисао. Осим тога, финансијска подршка пројекта ФАРМА II је требало да покрије и трошкове штампања поменутог каталога и промотивних догађаја за повезивање са ХоПЕКа сектором, али су представници пројекта по избијању епидемије то обећање повукли.

Ди-кер (D-CARE - *Developing, piloting and validating smart care models in Danube region for supporting social innovation, improving competences and entrepreneurship*) је пројекат који се финансира кроз трећи позив Дунавског програма. Циљ пројекта је јачање способности, развој капацитета и подршка социјалним иновацијама у дунавском региону кроз успостављање мреже која ће дизајнирати, тестирати и провести модел иновативних окружења за учење у осам дунавских регија. Пројекат има вриједност од 2,2 милиона евра и трајање од 30 мјесеци. Буџет Коморе је 63 и по хиљаде евра. Лидер пројекта је Универзитет медицине и фармације Јулију Хатегану из Клужа из Румуније а партнерство чини још 19 организација из слива Дунава. Комора је, у складу са препорукама програмске структуре, у пројекат у улози партнера укључила и Град Пријedor а у улози придруженог партнера Дом пензионера у Бањалуци.

Пројекат има своја три главна стуба дјелovanја:

- 1) Мрежа средина за иновативно учење (ILNE – *Innovative Learning Networked Environments*)
- 2) Пилот пројекти паметне његе распоређени у пет пројектних региона за развој, тестирање, валидацију и примјену паметних модела његе
- 3) Транснационални центар за политике учења за дизајн политика паметне његе

D-CARE ће у осам држава Подунавља унаприједити капацитете и вјештине за задовољавање потреба запошљавања свог становништва, а старији људи ће добити нове паметне услуге његе.

Током 2020. године у оквиру пројекта Ди-кер провели смо следеће активности:

- Именован је Тим за пројекат и експерти за рад на техничким радним пакетима.
- Проведене су административне процедуре за потписивање Уговора о гранту
- Успостављена је инфраструктура и обучено особље за коришћење Ем-ес тимс алата који се користи за провођење пројекта на нивоу конзорцијума.

- Тим Коморе је учествовао на Имплементацијском семинару и Семинару за видљивост који је за учеснике Дунавског програма организовала Дирекција за европске интеграције.
- Тим Коморе је учествовао на поченом састанку пројекта, који је, уместо у просторијама водећег партнера у Клужу у Румунији, одржан онлајн.
- Припремљено је неколико извјештаја за руководство Коморе и одржан низ тимских састанака пројекта. Осим тога, одржавана је редовна комуникација са Градом Приједором и Домом пензионера БЛ.
- Припремљена је радионица за заинтересоване стране која ће бити одржана почетком 2021.
- Достављен је први партнерски извјештај.

У оквиру трећег позива Дунавског програма, Развојна агенција РС проводи пројекат И-диџи-старс (e-Digi Stars) са основним циљем подршке развоју дигиталних предузетничких вјештина популације изнад 50 година старости и промоцији самозапошљавања. Комора је пружила пуну подршку провођењу овог комплементарног пројекта и укључила се у рад Савјетодавног одбора пројекта.

Комора је један од партнера у пројекту ДиџИТ ес-ем-и (*Digit SME – Digitalization Centre for Competitiveness and Innovation Improvement in SME*) чији је носилац ПК РС. Пројекат је подржан од стране програма ЕУфорБизнес. Циљ пројекта је повећати конкурентност и иновативне капацитете извозно орјентисаних МСП у металском сектору кроз процесе дигиталне трансформације. Пројекат је започео у августу 2020. и трајаће 18 мјесеци, а резултати пројекта ће бити: оснивање Центра за дигиталну трансформацију у ПК РС, обука консултаната за дигиталну трансформацију и 10 pilot пројеката пружања услуга савјетовања, обука МСП из металског сектора и активности подизања свијести.

У 2020. представник Коморе у тиму за реализацију пројекта ДиџИТ ес-ем-и је учествовао у почетном састанку пројекта и неколико састанака пројектног тима. Осим тога, Комора је провела и једну од активности које су њена обавеза у овом пројекту, а то је организација пет инфо дана. Onlajn info догађаји су организовани у децембру и пратило их је преко 50 привредних друштава. У оквиру инфо дана, представили су се партнери у пројекту, привредна друштва Saga NFG d.o.o. Бања Лука и Topinox d.o.o. Прњавор. Циљ организације инфо дана био је представљање пројекта али и новооснованог Центра за дигиталну трансформацију ПК РС.

Током 2020. припремљен је пројекат за који је затражена подршка Вијећа министара. Пројекат Ментор - Програм подршке развоју предузетништва младих кроз институционалну сарадњу, има за циљ убрзати успостављање и развој предузетнички оријентисаних и растућих, технолошко-фокусираних старт уп предузећа кроз јачање предузетничких вјештина и унапређење микропословног амбијента. Предложено трајање пројекта је 12 мјесеци а буџет 58 хиљада марака. Пројекат би резултирао: креирањем новог механизма подршке младима за отварање, раст и развој предузећа, те унапређењем привредног амбијента у виду оснивања клуба младих предузетника; и, креирањем инфраструктуре за успешно функционисање савјета за предузетништво младих у области технолошког еко-система. Очекује се оцјена приједлога пројекта.

Школски инфо дисплеји је назив пројекта који је припремљен за јавни позив Бугарске амбасаде у БиХ, али није остварио подршку донатора. Циљеви пројекта би били:

- развој и пилотирање паметног алата за професионалну оријентацију ученика основних школа инсталирањем 8 телевизора у 8 основних школа у регији Бања Лука и развој садржаја који ће бити приказани;
- потврда паметног алата путем испитивањем најмање 50% ученика седмог и осмог разреда и наставника релевантних школа и локалних компанија;
- допринос разумијевању ученика о процесу стручног образовања и знањс о локалној економији и могућностима запошљавања;
- допринос побољшању образовног процеса и комуникације између ученика и наставника и других актера;
- промоција локалне економије и побољшање комуникације између образовних организација и локалних компанија у циљу повећања локалних стопа запослености и економског развоја.

Планирана вриједности пројекта је била 80 хиљада марака. С обзиром на значај оваквих активности, овај пројекат ће бити кандидован и код других потенцијалних донатора.

Пројекат Офер-и-суплај (*Offer-e-Supply*) планира изградњу онлајн платформе која ће повезати компаније представљањем тражње за одређеном врстом услуге или робе путем објављених захтјева за понуду. Платформа *Offer-e-Supply* биће створена по узору на ТЕД е-надметање (<https://etendering.ted.europa.eu>), али за компаније које нису обvezници Закона о јавним набавкама. Платформа ће нудити и додатне функције као што су директан приступ великом броју потенцијалних добављача, опције за аукцију и мноштво малих алата и услуга које ће олакшати и убрзати поступак набавке те омогућити смањење расхода. Корисници платформе су привредна друштва из БиХ. Продавци, тј. понуђачи ће: побољшати и појефтинити процес продаје, повећати обим продаје, проширити тржиште... Купци ће: побољшати и појефтинити процес набавке, смањити трошкове пословања, унаприједити квалитет услуга и робе коју набављају... Платформа ће допринијети омогућавању раста конкурентности, транспарентности и поштене игре на тржишту, те обезбедити раст промета на домаћем тржишту. На овај начин, домаћи производи ће добити прилику понудити своје производе без додатних трошкова те се платформа може сматрати и пројектом подршке домаћој производњи.

Пројекат је кандидован за подршку Амбасаде Норвешке у БиХ, али није добио подршку.

Пројекат Подршка одрживом развоју капацитета МСП у области туризма кроз међународну сарадњу и пренос знања је пријављен на један од позива из програма КОЗМЕ (COSME) 2019. Пројектом је планирана идентификација недостатака хотелских услуга и вјештина те успостављање релевантних стандарда. Такође, пројекат је намјеравао да креира нови ЕЦВЕТ тренинг модул на интернету, организује тренинге за МСП, успостави међународни туристички лоби и успостави Међународно удружење МСП у области туризма. Планирани буџет Коморе је 104.955 evra. Лидер пројекта је Директорат за културу и туризам провинције Трабзон из Турске. Пројекат није добио подршку донатора.

Пројекат Ишју ес-ем-и (*ISSUE SME – Innovative services to support energy efficiency in SMEs*) је припремљен за позив за пријаву приједлога пројекта у оквиру програма Хоризонт 2020 на тему Изградња нискокарбонског и климатски стабилне будућности: Сигурна, чиста и ефикасна енергија. Пројекат је припремљен као активност координације и подршке (CSA – coordination and support action). Циљ пројекта „Иновативне услуге за подршку енергетској ефикасности у МСП“ је да креира прилагођен алата за промоцију енергетског аудита и примјену предложених мјера уштеде енергије у МСП. Лидер пројекта је Мариборска развојна агенција из Словенији а партнерство чине

и с.п. Петер Виртич и С.О.С. пројект из Словеније, те Дилојт лимитед са Кипра, Фондације СДЕВЕС из Србије и Техничких факултет из Истамбула. Приједлог пројекта није добио подршку програма.

ЦИЉ 3: ПРОМОЦИЈА ПРИВРЕДЕ У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ

Комора, у сарадњи са ПК РС, реализује промотивне активности које за циљ имају представљање привреде подручја Бања Лука у земљама региона и у иностранству, те могућности и погодности инвестиирања у подручју. Током 2020. године, Комора је ове активности реализовала у значајно смањеном обиму због пандемије. Током прва два мјесеца 2020. године, представници Коморе и привреде Српске су узели учешће у раду инвестиционих и пословних конференција, привредних мисија, округлих столова и других сличних пословних догађаја, док је руководство Коморе присуствовало пријемима и састанцима у организацији страних амбасада и/или дипломатско-конзулатарних одјељења.

3.1. ОРГАНИЗОВАЊЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ ЧЛАНИЦА КОМОРЕ НА САЈМОВИМА

Током 2020. године, у складу са исказаним интересом чланица, Комора је у сарадњи са другим коморама и институцијама, планирала заједничку посјету/наступ привредника на многим сајмовима. Ипак, усљед глобалне кризе узроковане пандемијом, сви сајмови у земљи, регији и Европи су отказани и помјерени за наредну годину.

3.2. ПОСЛОВНО ПОВЕЗИВАЊЕ - ПРИВРЕДНЕ МИСИЈЕ

Као и претходних година, у складу са исказаним интересом чланица, Комора је планирала низ привредних мисија и пословних сусрета привредника који су отказани усљед већ поменутих разлога. Уместо планираних одлазећих и долазећих мисија, бројне су одржане у онлајн формату са учешћем представника Коморе и привредних друштава, која су усвојила навику кориштења нових технологија.

У септембру је Комора потписала споразум о сарадњи са Удружењем српских привредника Швајцарске. Споразумом је наглашено да ће потписници у оквиру својих надлежности развијати дугорочне и свестране трговинске, привредне, научне и техничке односе на начелима узајамне користи, међусобног разумевања, поштовања и испуњавања преузетих обавеза. Такође, овај споразум ће дати допринос учешћу привредних субјеката на сајмовима, изложбама и другим привредним догађајима који се одржавају на територији подручја Бања Лука и Швајцарске и омогућити олакшану размјену привредних информација, захтјева за пословном сарадњом, учешће у пројектима и пружање стручне подршке из дјелокруга рада.

У октобру је емитовано шест колажних ТВ емисија традиционалне манифестације „Дани Српске у Србији”, коју је Представништво Републике Српске у Србији сваке године припремало и реализовало у више од 20 градова Србије у жељи да грађанима Србије представи привреду, културу, науку, просвјету и умјетност српског народа лијево од Дрине. Ове године је манифестација преточена у тв програме на РТРС-у, РТС-у и 44 регионалне и локалне телевизије у Србији. Подручје Бањалука је у емисији представио предсједник Коморе и указао да је Србија далеко највећи спољнотрговински партнери Српске и да у укупној размјени Српске учествује са око 16,5 одсто, при чему грађани Српске третирају производе из Србије као домаће производе.

У јануару су одржани радни састанци у Линцу у Аустрији када су детаљно дефинисане наредне акције на унапређењу рада Изложбеног салона у виду ангажовања стручне помоћи за обављање агентских послова на тржишту Аустрије за привредна друштва из Салона.

За април је организована долазећа привредна мисија из руске Владимирске области. Уз подршку Представништва Републике Српске у Руској Федерацији, делегација Владимирске области требало је да посјети Српску током трајања економског форума на Јахорини и потпише Протокол о привредно-економској и научно-техничкој сарадњи са Српском. Отказивањем Форума није обављена ни ова мисија.

С обзиром на велико интересовање домаће привреде за сарадњу са њемачком привредом, као и потребу њемачких компанија да у нашим привредним друштвима пронађу квалитетне и поуздане пословне партнere, у септембру 2020. је била планирана посјета привредне делегације из Источног Бранденбурга. У сарадњи са Привредном комором Источног Бранденбура договорена је организација долазеће привредне мисије компанија из Источног Бранденбурга у Бањалуку и њену околину оријентисане ка главним привредним секторима Српске (металопрерада и дрвопрерада, храна, текстилна индустрија, ИТ). Ова привредна мисија представља наставак започете сарадње која је формализована Споразумом о сарадњи у јулу 2019. Организацију је подржала Европска мрежа предузетништва. Због пандемије, ова мисија је пролонгирана за 2021. и биће обављена под окриљем ЕЕН, тако што ће у пролеће бити организован вебинар за њемачке фирме о привреди Српске а у јесен и сама долазећа мисија.

У новембру су Комора и Агенција *Signature* д.о.о. Бања Лука потписали меморандум о разумијевању чији циљ је подизање свијести о коришћењу дигиталних технологија, схватање значаја дигиталне трансформације као и популаризација ИКТ. Агенције *Signature* покреће eМИСИЈУ, информативно-едукативни и забавни ТВ пројекат, осмишљен с циљем да информише, едукује и упозна становништво БиХ са могућностима, предностима и иновацијама интернет тржишта. Кроз учешће у пројектима оваквог типа, Комора тежи унапређењу привредног амбијента. Пројекат је тренутно у почетној фази и активности на идентификовању пројектних партнера су у току.

У својим просторијама Комора је дала подршку пројекту "Поносна картица 2020 - цијена минус за 3+" потписивањем меморандума о сарадњи са Фондацијом "За живот". Меморандумом је предвиђено да Комора подржи активности на реализацији пројекта тако што ће, између остalog, ставити своје материјалне и нематеријалне ресурсе на располагање Фондацији. Осим тога, Комора ће самостално преузимати активности како би повезала Фондацију са привредним субјектима и омогућила корисницима картице што боље уштеде кућног буџета.

3.3. „НАШЕ ЈЕ БОЉЕ“

Пандемија је истакла значај кампање Наше је боље. Нове активности ПК РС у борби за јачање свијести становништва о значају куповине домаћих производа су остварене одмах у марту и априлу. Ојачати привреду и сачувати радна мјеста у вријеме кризе изазване ширењем вируса корона, само су неки од циљева кампање "Купујмо домаће" коју су, осим институција, подржале бројне личности из свијета спорта, музике и филма, које су у кратким видео-клиповима слали поруку становницима Српске: "Наше је боље".

Циљ кампање коју реализује ПК РС је да додатно утиче на свијест потрошача о значају куповине домаћих производа. На тај начин, осим што јачају предузећа, ствара се могућност за отварање

нових радних мјеста, а више новца издваја се за пензије, болнице, школе, што је у вријеме ширења вируса корона и њеног утицаја на привреду од изузетне важности.

У дијелу године у којој су још увијек била могућа окупљања, одржани су „Дани зиме на Козари“ и Канцеларија Приједор је искористила прилику те промовисала неке од наших домаћих производијача: „Мира“ а.д. Приједор, „Витаминка“ а.д. Бањалука, „Вода вивиа“ а.д. Козлук, „Приједорчанка“ а.д. Приједор, „Плантаго“ д.о.о Слатина, „Велепрехрана“ а.д. Бањалука, и „Марбо“ д.о.о Лакташи.

3.4. ИЗЛОЖБЕНО-ПРОДАЈНИ САЛОН У ЛИНЦУ

Изложбено-продајни салон у Линцу је отворен у мају 2019. године с циљем промоције интереса и потенцијала наше привреде у иностранству. Комора је, у сарадњи са Представништвом РС у Бечу, уредила пословни простор од 500 квадратних метара изложбеног и продајног карактера у Линцу, у којем 33 компаније из Српске излажу своје производе/услуге са којима су заинтересоване да наступе на тржишту Аустрије, Њемачке и Чешке. Трошкови закупа у првој години били су покривени од стране Кабинета предсједника Републике Српске који је подржао овај пројекат.

У јануару 2020. Комора је одржала састанак са партнерима у пројекту када је договорен почетак и реализација друге фазе пројекта Линц, а то је ангажман Представништва и Коморе на агресивнијој промоцији излагача на тржишту Аустрије, те продужено финансирање закупа од стране Кабинета предсједника Републике на још годину дана. На састанку је такође закључено да постоји простор за нове компаније у салону те да је потребно проверити заинтересованост поједињих предузећа када је у питању наставак рада. Ипак, због отежаних услова пословања, активности додатне промоције нису проведене и одложене су за наредни период.

ЦИЉ 4: КВАЛИТЕТНИЈЕ ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ И ЧЛАНОВА КОМОРЕ

На почетку пандемије, наметнула се потреба за коришћењем алата за комуникацију на даљину како би били омогућени онлајн састанци. Њемачка развојна агенција (ГИЗ) и Мезопартнер је подржао активност организовања вебинара у ПК РС. Стручна служба Коморе је учествовала у процесу набавке опреме (рачунара и програма потребних за несметано обављање активности) и организацији вебинара „Коришћење ИТ алата за комуникацију“. Као резултат ове сарадње, Комора је обезбедила Зум претплату за цијелу 2020, те су сви онлајн састанци Коморског система одржани користећи овај налог и уз администрацију Стручне службе Коморе. Напомињемо да је велики дио чланова још увијек недовољно обучен за учешће на онлајн догађајима. Такође, више од трећине привредних друштава на састанцима са Привредном комором је имало техничких потешкоћа на онлајн догађају. Ипак, охрабрујућа је чињеница да је све већи број корисника оспособљен за овај вид јефтине и брзе комуникације, те да је велики број учесника на састанцима са Комором означило овај вид сарадње као нешто што би преферирали и у будуће.

Канцеларија Коморе у Приједору је током 2020. обавила 25 посјета привредним друштвима на подручју шест локалних заједница сјеверозапада БиХ. Узимајући у обзир мјере ограничења окупљања које су биле на снази током скоро цијеле године, овај број састанака у просторијама чланова Коморе показује изузетно добар степен сарадња са чланством.

Њузлетер Коморе, са информацијама о догађајима у Комори другим актуелним темама, достављан је мјесечно на 1.600 адреса електронске поште нашим чланицама и партнерским организацијама.

Информисање јавности на Интернет страници Коморе, www.bl.kotorars.ba као и на друштвеној мрежи Фејсбук, [@PPKBanjaLuka](https://www.facebook.com/PPKBanjaLuka), показало се као идеално рјешење за масовно информисање, како привредника, тако и шире јавности. На овај начин, свакодневно, информације о раду Коморе се преносе брзо што показује број од преко 1000 пратилаца странице што је раст од више од 100 одсто у односу на број пратилаца у претходној години. У 2020. години, Комора је имала 159 објава на Фејсбук страници.

Редовно ажурирање Интернет странице основним макроекономским показатељима и резултатима пословања привреде је континуирана активност.

И ове године Комора је остварила завидан степен сарадње са медијима. Осим неколико значајних интервјуа за најтиражније новине и портале у Српској и БиХ, битно је поменути гостовања у специјалној емисији „Дани Српске у Србији“ на РТРС, неколико гостовања предсједника Коморе у дневним информативним емисијама поводом утицаја вируса корона на привреду Српске и о приједлозима Коморе за мјере које доноси Влада РС, кампањи Наше је боље и другим актуелним темама.

У мају је портал Мондо, поводом Дана рада, објавио дуел Предсједника Коморе, Горана Рачића и генералног секретара Савеза синдиката, Горана Станковића који су дали осврт на околности у којима радници и пословна заједница у Српској дочекују Први мај, те оцијенили колико су данашњи радници „слободни и поносни“, а привредници међусобно солидарни. Комора је поручила да економија никада није била у горој ситуацији од када постоји Српска.

Канцеларија Коморе у Приједору је наставила успјешну сарадњу са ИТС Козарски вјесник у чијим је објавама учествовала четири пута, док су представници Коморе учествовали и у емисијама РТРС „Привреда у корони“ у мају, те у емисији „Актуелности у привреди“ у децембру 2020. године.

Ипак, директни контакти са чланицама, зарад анимирања чланица за посвећенији рад у органима и тијелима Коморе, остаје најбољи начин за повећање заинтересованости привредних субјеката за укључивање у рад Коморе те повећање ефикасности рада Коморе. Стoga се стручна служба, заједно са руководством, у протеклој години опредијелила за повећање броја билатералних састанака са привредним друштвима. У складу са мјерама борбе против ширења заразе, ови контакти су превасходно обављани телефонски.

ЦИЉ 5: УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСЛОВАЊА И ПОВЕЋАЊЕ ЕФИКАСНОСТИ ДЈЕЛОВАЊА КОМОРЕ

У задњем кварталу 2020. године, стручне службе Коморе су обавиле активности припреме и провођења избора органа Коморе с обзиром да мандати чланова Скупштине, Управног и Надзорног одбора Коморе истичу у марту 2021. године. У складу са прописима, Одлука о расписивању избора за чланове Скупштине Коморе је донесена 60 дана прије истека мандата чланова Скупштине, а изборне активности започете крајем 2020. године одржавањем сједнице Скупштине Коморе на којој је донесена Одлука о расписивању избора.

Гласање за избор представника у Скупштину ће бити обављено у јануару. Одлука о покретању поступка за избор предсједника и потпредсједника Коморе донесена је у новембру. Изборна

комисија је донијела Одлуку о роковима провођења кандидационог поступка за предсједника и потпредсједника и кандидациони поступак за предлагање кандидата биће отворен у јануару.

5.1. ОДРЖАВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА КВАЛИТЕТОМ

Остварење циљева квалитета Коморе за 2020. дати су у табели:

Циљ	Одговорна особа	Рок	Мјерење	Циљ	Остварење
Успостављање система комуникације са чланицама по питању наплате чланарине	Руководство	31.12.	Софтвер за комуникацију са чланицама	100%	У току
Развој софтвера за обрачун плате и материјалних трошкова	Руководство	31.12.	Софтвер у употреби	100%	У току
Увођење система управљања документацијом	Руководство	31.12.	Успостављен ДМС	100%	У току
Урадити Акт о процјени ризика за запослене	Руководство	30.09.	Документација за Акт о процјени ризика	100%	У току
Обука запослених за ППЗ и ЗЗЗР	Руководство	30.09.	Проведена обука за ППЗ и ЗЗЗР	100%	У току
Пресељење у нови објекат Коморе	Руководство	30.09.	Нове просторије Коморе	100%	У току
Измјена документације због промјене адресе	Мира Поповић	31.12.	Нова документација	100%	У току

У овој години није обављена надзорна провера система управљања квалитетом.

5.2. РАЗВОЈ УСЛУГА, ПЛАН ИНВЕСТИЦИЈА, ЕДУКАЦИЈЕ И ЗАПОШЉАВАЊА

У јесен 2019. оживљена је реализација споразума из 2009. године о уступању пословног простора Коморе НУ Библиотеци РС. Такође, Комора је расписала и Јавни позив за куповину новог пословног простора који је успјешно и окончан, те је у 2020. години била очекивана и примопредаја садашњих просторија Библиотеци као и усељење Коморе у нови пословни простор на адреси Академика Јована Сурутке у Бањалуци. Преселење Коморе је одгођено за 2021. годину због кашњења у одлукама Владе о реалокацији средстава.

У 2020. години није било нових запошљавања.

5.3. УПРАВНО-ПРАВНИ, АДМИНИСТРАТИВНИ И ФИНАНСИЈСКИ ПОСЛОВИ

Стручна служба Коморе редовно је обављала текуће управно-правне, административне и друге послове као што су: припрема сједница и израда записника са сједница органа Коморе, израда одлука, закључака и других аката органа Коморе, праћење и примјена прописа, кадровски послови, ажурирање база података и чланице, материјално-финансијско пословање Коморе, те пратећи општи послови.

У циљу унапријеђења пословања у 2020., Комора је почела користити сервис Зум (Zoom), који је обезбједио одржавање састанака и радионица онлајн. Комора је на овај начин организовала више од 20 догађаја и обезбједила учешће за преко 200 привредних друштава и партнериских

организација. Иако је велики број учесника поздравио ефикасност овог вида комуникације, евидентно је да значајан дио наших привредника још увијек не користи ове сервисе и да је неопходна њихова едукација.

5.4. ДУ ПРИВРЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ДУ ПРИВРЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ постоји од 2018. године, а основан је од стране Привредне коморе Републике Српске, Подручне привредне коморе Бањалука, Академије наука и умјетности Републике Српске и универзитета у Бањалуци и Источном Сарајеву. Први уговори о стипендирању потписани су за школску 2019/20 годину када је Удружење добило прву генерацију питомаца и штићеника, њих 34.

У 2020. години стручне службе су радиле на редовним активностима, али и на активностима у вези са испуњавањем обавеза према члановима Удружења. Између осталог, завршена је „Златна књига-споменица“ у коју ће се ради спомена, а за углед осталим члановима и будућим нараштајима, уписивати добротвори, задужбинари и почасни чланови удружења.

Један од најважнијих задатака увијек је анимирање привредника и институција на прикупљању финансијских средстава неопходних за функционисање Удружења.

Конкурс за школску 2020/2021 годину за пријем друге генерације стипендиста био је расписан од 06. маја до 28. јуна 2020. На Конкурс се пријавило укупно 183 ученика и студента који у великим броју испуњавају услове за добијање стипендије. С обзиром да још није утврђен буџет за текућу школску годину, одгођен је одабир стипендиста друге генерације питомаца и штићеника. У отежаним условима пословања привредних друштава, али и у тешкој финансијској ситуацији у целини, очекујемо позитиван одговор о приступању од привредних друштава, те неколико институција, како на локалном нивоу, тако и на нивоу Српске. По утврђивању буџета, стручне службе ће, по приоритетима изабрати стипендисте за школску 2020/21 годину.

Александар Сајић, предсједник Скупштине

